

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 432/2022-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], t. č. [REDACTED], zastúpeného JUDr. Michalom Antalom, PhD., advokátom, Hlavná 13, Trnava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 3Nt/43/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 3Nt/43/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia
3. Okresný súd Bratislava II **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **726,27 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. septembra 2020 doplnenou podaním z 19. augusta 2022 (vypracovaným ustanoveným právnym zástupcom) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 3Nt/43/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Požaduje tiež finančné zadosťučinenie 15 000 eur a priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 432/2022-26 z 25. augusta 2022 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľ v napadnutom konaní podal na okresnom súde 8. júla 2015 návrh na obnovu trestného konania vedeného pod sp. zn. 2T/100/2011. Okresný súd rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľa na verejnom zasadnutí konanom 14. marca 2017. Na základe sťažnosti sťažovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na neverejnom zasadnutí 8. augusta 2017 zrušil uznesenie okresného súdu zo 14. marca 2017 pre podstatnú procesnú chybu okresného súdu týkajúcu sa zloženia senátu, ktorý rozhodoval o návrhu na obnovu konania a vec vrátil okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom vyjadroval k dôvodom obnovy konania. Po vrátení veci z krajského súdu okresný súd nariadil viacero verejných zasadnutí (spolu 10) a 21. júna 2022 návrh sťažovateľa na obnovu konania opätovne zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej nebolo dosiaľ rozhodnuté.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa sťažovateľa je neprípustné, že okresný súd koná o návrhu na obnovu konania už sedem rokov, počas ktorých nedokázal právoplatne rozhodnúť.

5. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, sťažovateľ svoj návrh na obnovu konania zdôvodnil konkrétnymi skutočnosťami a vo veci navrhol vypočuť iba niekoľkých svedkov, vec teda nemožno považovať za skutkovo alebo právne zložitú. Sťažovateľ žiadnym spôsobom nemaril verejné zasadnutia, na výzvy súdu vždy odpovedal, opakovane urgoval postup súdu a sťažoval sa na prietahy v konaní. Pokiaľ ide o hodnotenie samotného postupu okresného súdu, je nesporné, že okresný súd vo veci vykonával úkony, avšak neefektívne, keďže postup súdu nesmeroval k ukončeniu konania v primeranej lehote. Verejné zasadnutia boli opakovane zrušované alebo odročované z dôvodu, že súd nezabezpečil prítomnosť svedkov. Na vrub okresnému súdu je potrebné pripísať aj obdobie, počas ktorého na základe sťažnosti rozhodoval krajský súd, keďže výsledkom tohto konania bolo zrušenie uznesenie okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Celková doba konania je neprimeraná, keďže sťažovateľ reálne vykonáva uložený trest odňatia slobody, a preto je neschopnosť súdu rozhodnúť o návrhu na obnovu konania pre neho ubíjajúca.

6. Sťažovateľ považuje za dôvodné, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v požadovanej sume, ktoré zodpovedá jeho ujme spočívajúcej v nepriaznivom odraze právnej neistoty trvajúcej už sedem rokov na jeho psychike.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení zo 4. októbra 2022 uviedol, že posudzované konanie nehodnotí ako skutkovo a právne zložité. Prekážkou postupu súdu boli najmä svedkovia navrhnutí sťažovateľom. Prieťahy spôsobené samotným sťažovateľom špecifikovať nie je možné, avšak sťažovateľ počas celého konania uplatňoval svoje práva a podával sťažnosti, návrhy na doplnenie dokazovania a rozširoval okruh svedkov, ktorých žiadal vypočuť. Okresný súd k prieťahom na jeho strane uviedol, že súd o návrhu na obnovu konania prvýkrát rozhodol po jeden a pol roku od podania návrhu. Toto rozhodnutie bolo zrušené uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/66/2017 z 8. augusta 2017. V ďalšom postupe súdu potom dochádzalo k prieťahom v konaní, tie však boli spôsobené aj tým, že na nariadené verejné zasadnutia sa nedostavovali svedkovia a pre účely ich zabezpečenia boli uplatňované aj opatrenia podľa Trestného poriadku. Okresný súd uviedol, že medzičasom bolo vo veci opätovne rozhodnuté, a to uznesením č. k. 3Nt/43/2015 z 21. júna 2022 tak, že návrh na obnovu konania bol ako nedôvodný zamietnutý. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ priamo na verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú písomne doplnil 9. septembra 2022. O sťažnosti nebolo v čase vyjadrenia okresného súdu rozhodnuté. Okresný súd sa vyjadril aj k uplatnenému návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia. Uviedol, že doplnenie ústavnej sťažnosti z 19. augusta 2022 bolo podané až po rozhodnutí okresného súdu vo veci samej, preto je potrebné považovať toto doplnenie za neprípustnú ústavnú sťažnosť, a to aj vo vzťahu k uplatnenému návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi.

IV.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ replikou z 12. októbra 2022 reagoval na vyjadrenie okresného súdu a uviedol, že samotné skončenie konania na okresnom súde počas rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti nemôže mať za následok neúspech sťažovateľa v tomto konaní. Neschopnosť okresného súdu zabezpečiť navrhovaných svedkov nemôže byť na úkor práv sťažovateľa. Konanie okresného súdu bolo nehospodárne a neefektívne. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania v sume 726,27 eur.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02,

III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

11. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, treba uviesť, že na okresnom súde sa koná o návrhu na obnovu konania. Podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku úlohou súdu je zistiť, či sú splnené podmienky na obnovu konania. Z toho možno dospieť k záveru, že ide o skutkovo a právne štandardnú agendu, ktorá je bežnou súčasťou rozhodovacej praxe všeobecných súdov.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil, že by svojim správaním prispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov a uvádza, že celková dĺžka napadnutého konania bez meritórneho rozhodnutia v trvaní 7 rokov je sama osebe neprimeraná.

14. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu a nesústredenú činnosť, ktoré tiež môžu zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

15. Okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období od 22. marca 2019, keď bol spis predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi pre účely vypracovania dožiadania na Okresný súd Trnava, do 20. februára 2020, keď bol stanovený termín verejného zasadnutia na 3. marec 2020 (11 mesiacov). Okresný súd tiež vo veci nevykonával žiadne procesné úkony v období od odročenia termínu 3. marca 2020 z dôvodu nepredvedenia sťažovateľa do 20. augusta 2021, keď vykonal šetrenie pobytu sťažovateľa. Následne až 17. februára 2022 (6 mesiacov) stanovil okresný súd nový termín verejného zasadnutia na 22. marec 2022. Okrem období nečinnosti okresného súdu je možné identifikovať v jeho postupe aj neefektívnu činnosť, a to tak pri vydávaní rozhodnutia vo veci samej, ktoré bolo pre závažné procesné chyby zrušené krajským súdom, ale tiež napr. pri verejnom zasadnutí konanom 3. marca 2020, ktoré bolo potrebné odročiť, keďže okresný súd nezabezpečil účasť sťažovateľa na verejnom zasadnutí (nebol predvedený) a až následne lustroval jeho pobyt.

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd aj s prihliadnutím na celkovo neprimeranú dĺžku konania kvalifikoval zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu v posudzovanom konaní ako zbytočné prietahy, a preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Keďže ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu zistil, že okresný súd už vo veci rozhodol uznesením z 21. júna 2022, neprikázal mu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 eur, ktoré zodpovedá jeho ujme spočívajúcej v pocitoch nespravodlivosti, neistoty a stresu.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Vzhľadom na dĺžku posudzovanej doby napadnutého konania a na neodôvodnenú nečinnosť a nesústredený postup okresného súdu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Pri výpočte nákladov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky] a z prehľadu procesných úkonov preukázateľne vykonaných advokátom. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Ústavný súd rozhodol o priznaní náhrady trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, replika), ako aj nároku na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu